

Objectiu de l'assignatura

Tot i no correspondre a cap realitat cultural, política o administrativa d'època Antiga, l'assignatura prendrà el territori Català com a marc d'estudi de les societats antigues, un territori prou divers i ampli com per mostrar la diversitat i la complexitat d'alguns fenòmens històrics que pretenem estudiar: la iberització, el sorgiment dels primers estats, el comerç colonial, la romanització, la pretesa crisi del s. III, la fi del món antic, etc... No podem oblidar que aquest període ha conformat el que M. Tarradell anomenà "les arrels de Catalunya", on es troben les bases dels esdeveniments històrics posteriors.

Al llarg del curs intentarem també familiaritzar-nos amb els principals tipus de documents històrics que utilitza l'historiador del món antic (les fonts literàries, l'epigrafia, la numismàtica, les dades de l'arqueologia, la toponímia, etc.), i permetre així una aproximació a la Història Antiga de Catalunya oberta i, lògicament, en contínua evolució.

Programa

Els temes a tractar seran els següents:

- 1) Introducció a la bibliografia i a la historiografia sobre la Història Antiga de Catalunya. Qüestions de mètode.
- 2) La gènesi dels pobles pre-romans. Bronze Final i Ferro I.
- 3) Els primers colonitzadors. El món Fenici.
- 4) Empúries i Roses. El contacte amb els Grecs.
- 5) La iberització. Un model d'interpretació.
- 5) El període Ibèric Antic. Identificació de les diverses ètnies.
- 6) L'Ibèric Ple. Territorialitat i Jerarquització.
- 7) El s. III a.C. El món ibèric en canvi.
- 8) L'arribada de les potències Mediterrànies. Els Púnics i els inicis de la conquesta romana.
- 9) La revolta indígena. Les actuacions de Cató.
- 10) L'ibèric Final. La Primera fase de transformacions del món indígena.
- 12) La segona meitat del s. II a.C. El re-assentament del món indígena. Colonització o integració?
- 11) El s. I a.C. i l'integració del Nord-Est peninsular en les estructures romanes: Pompeu, Sertori, Cèsar.
- 12) Els canvis econòmics i socials del s. I a.C. Què cal entendre per romanització?
- 13) Les actuacions d'August. L'Imperi.
- 14) El període Juli-Claudi i Flavi. Els nous municipis i l'estructura urbana i administrativa Alt-Imperial.
- 15) El s. II d.C.. Evergetisme i oligarquies municipals.
- 16) Ciutat i territori a la Catalunya romana.
- 16) El s. III. La crisi del sistema. Les transformacions a les ciutats.
- 17) El s. IV-V d.C. Decadència urbana i continuïtat rural?

- 18) El Cristianisme. Bisbes i màrtirs. Les diòcesis catalanes.
19) La fi del món antic.

Bibliografia

En iniciar el curs es disposarà d'un dossier amb diversos articles en el servei de fotocòpies. En cadascun dels temes es donarà la bibliografia corresponent. Tot i amb això, recentment han aparegut algunes obres de síntesi, útils com a manuals:

A. Daura, E. Sanchez, *Introducció a l'arqueologia de Catalunya. Prehistòria i Antiguitat*. Ed. Teide. Barcelona 1993.

AA.DD. *Economia, Societat i Cultura. Història dels Països Catalans*. Gran Enciclopèdia Catalana. Barcelona 1997. Vol. I, Prehistòria i món Antic.

AA.DD. *Atles d'Història de Catalunya*. Edicions 62. Barcelona 1995.

C. Aranegui, P. Rouillard, J.P. Mohen (Coord.). *Els ibers*. Fundació La Caixa. Barcelona 1998. Catàleg de l'exposició. Actes del Congrés.

J. Pons, *Territori i societat romana a Catalunya*. Edicions 62. Barcelona 1994.

M. Mayer (coordinador), *Roma a Catalunya*. Barcelona 1992.

J. Casas, P. Castanyer, J.M. Nolla, J. Tremoleda, *El món rural d'època romana a Catalunya. L'exemple del Nord-est*. C.I.A.G. Girona 1995.

Avaluació

La nota de l'assignatura constarà de la nota de l'examen (aproximadament un 70 %) i la d'un treball de curs obligatori sobre un tema lliure a escollir, dins del marc cronològic del temari (treball de màxim 15-20 pàgines).

L'examen constarà de dos exercicis, un dels quals podrà ser un comentari de text.